

SVĚTOVÁ
PRÓZA

Amor
Towles **PRAVIDLA
ZDVŮŘILOSTI**

VYŠEHRAĐ

PRAVIDLA
ZDVŮŘILOSTI

Amor
Towles

PRAVIDLA ZDVŮŘILOSTI

**Amor
Towles**

VYŠEHRAĐ

Pro Maggie, mou kometu

Z anglického originálu Rules of Civility,
vydaného nakladatelstvím Viking Penguin,
a member of Penguin Group (USA) Inc. 2011,
přeložila Julie Tesla
Typografie Kateřina Urbanová
Odpovědný redaktor Jiří Stárek
E-knihu vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
v Praze roku 2017 jako svou 1710. publikaci
Vydání v elektronickém formátu první
(podle prvního vydání v tištěné podobě)
Doporučená cena E-knihy 210 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
Praha 3, Víta Nejedlého 15
e-mail: info@ivysehrad.cz
www.ivysehrad.cz

Rules of Civility
Copyright © Cetology, Inc., 2011
All rights reserved
Image copyright © 2017 by The Metropolitan Museum
of Art/Art Resource/Photo SCALA, Florence
Translation © Julie Tesla, 2017

ISBN 978-80-7429-951-3

Tištěnou knihu si můžete zakoupit na www.ivysehrad.cz

„Potom řekl svým služebníkům: ‚Svatba je připravena, ale pozvaní nebyli jí hodni; jděte tedy na rozcestí, a koho najdete, pozvěte na svatbu.‘ Služebníci vyšli na cesty a shromáždili všechny, které našli, zlé i dobré; a svatební síň se naplnila stolovníky. Když král vstoupil mezi stolovníky, spatřil tam člověka, který nebyl oblečen na svatbu. Řekl mu: ‚Příteli, jak ses sem dostal, když nejsi oblečen na svatbu?‘ On se nezmohl ani na slovo. Tu řekl král sloužícím: ‚Svažte mu ruce i nohy a uvrhněte ho ven do temnot; tam bude pláč a skřípění zubů.‘ Neboť mnozí jsou pozváni, ale málokdo bude vybrán.“

—Matouš 22,8–14

Večer 4. října 1966 jsme se s Valem – tehdy už jsme byli oba v pozdním středním věku – vypravili do Muzea moderního umění na vernisáž s názvem *Je mnoho povolaných*, první výstavu portrétů Walkera Evanse pořízených skrytým fotoaparátem v newyorském metru koncem třicátých let.

Ve společenských sloupcích se o výstavě často psalo jako o „mimořádné události“. Muži ve smokinách ladili s barevnou škálou fotografií a ženy na sobě měly pestrobarevné šaty nejrůznějších délek – od sukní sahajících k patám až po ty, jež odhalovaly stehna. Šampaňské z malých kulatých táčů servírovali s ladností akrobatů mladí nezaměstnaní herci s bezchybnými rysy. Fotografie si prohlíželo jen pár hostů. Zbytek byl příliš zaneprázdněný zábavou.

Opilá mladá celebrita při honbě za číšníkem zakopla a málem mě srazila na zem. A nebyla jediná v takovém stavu. Na společenských akcích začalo být přijatelné, ba dokonce stylové opít se ještě před osmou.

Asi to ale nebylo zas tak nepochopitelné. Amerika popadla v padesátých letech svět za paty a vytřásla mu z kapes drobné. Z Evropy se stala chudá příbuzná – samé erby a tituly, ale nádobí otlučené. A po stěnách učeben v našich školách se jako mloci na slunci právě začaly míhat ty nerozlišitelné země

v Africe, Asii a Jižní Americe. Pravda, někde tam venku číhali komunisté, ale Joe McCarthy byl už po smrti a Měsíc ještě nikdo nedobyl, a tak se Rusové prozatím schovávali jen na stránkách špionážních románů.

Všichni jsme tudíž byli do určité míry opilí. Vystřelili jsme do noci jako družice a kroužili po městě tři kilometry nad Zemí, pohánění oslabujícími zahraničními měnami a jemně filtrovaným alkoholem. U večeře jsme na sebe pokřikovali a pak se vytratil do prázdných pokojů s cizími manželi a manželkami a hýřili s elánem a nerozvážeností řeckých bohů. A ráno jsme se probudili přesně v 6:30 s čistou hlavou a optimismem, připravení vrátit se na svá místa za stoly z nerezové oceli ke kormidlu světa.

Toho večera se pozornost neupínala k fotografovi. Evansovi bylo kolem pětadesáti let a vlivem své lhostejnosti k jídlu se scvrkl tak, že by se do svého smokingu vešel dvakrát. Vypadal smutně a bezvýrazně, jako nějaký vysloužilý střední manažer z General Motors. Čas od času ho někdo vyrušil z jeho osamělosti a utrousil nějakou poznámku, ale jinak postával dlouhé čtvrt hodiny rozpačitě v koutě jako nejošklivější děvče na plesu.

Ne, pohledy návštěvníků se nestáčely k Evansovi. Spočívaly na mladém spisovateli s prořídými vlasy, který vyvolal senzací příběhem o nevěrách své vlastní matky. Obklopený svým vydavatelem a tiskovým mluvčím přijímal komplimenty od skupinky fanoušků a výrazem připomínal šibalské novorozeně.

Val si kroužek podlézavců zvědavě prohlédl. Za jediný den dokázal vydělat 10 000 dolarů tím, že uvedl do pohybu fúzi švýcarského řetězce obchodních domů s americkým výrobcem raket, ale ani zaboha nebyl schopný pochopit, jak může nějaký žvanil vyvolat takové pozdvižení.

Jako vždy všímavý mluvčí zaregistroval můj pohled a mávnutím mi naznačil, abych se k nim přidala. Zběžně jsem mu mávnutí oplatila a vzala svého manžela pod paží.

—Pojď, drahoušku, pobídla jsem ho. Prohlédneme si fotky.

Vešli jsme do druhé místnosti, která nebyla tak zaplněná, a pomalým tempem začali obcházet exponáty. Prakticky

všechny portréty byly vyfocené na šířku a zobrazovaly jednoho nebo dva cestující sedící v metru přímo naproti fotografovi.

Zamyšlený mladík z Harlemu s buřinkou odvážně posazenou na stranu a s malým francouzským knírkem.

Obrýlený čtyřicátník s kabátem lemovaným kožešinou a kloboukem s širokou krepkou, mafiánský účetní každým coulem.

Dvě svobodná děvčata z parfumerie v Macy's, obě už hodně po třicítce, s obočím vytrhaným až do Bronxu a trochu zahořklá, protože vědí, že nejlepší léta už mají za sebou.

Tady muž, tam žena.

Tu mladý, tu starý.

Jeden jako ze škatulky, další zpustlý.

Ačkoliv Evans fotografie pořídil před více než pětadvaceti lety, nikdy předtím je nevystavil na veřejnosti. Zjevně mu záleželo na soukromí jeho subjektů. Může to znít zvláště (snad i trochu naduté), když uvážíte, že vznikly na tak veřejném místě. Ale při pohledu na tváře na stěnách jste Evansovo zdráhání pochopili. Portréty totiž zachycovaly jakési obnažené lidství. Mnozí z fotografovaných – ztracení v myšlenkách, skrytí za anonymitou své cesty, netušící, že na mě míří fotoaparát – nevědomky odhalili své nitro.

Každý, kdo někdy jezdil dvakrát denně metrem za živobytím, ví, jak to chodí – při nástupu jste pořád ještě v roli, kterou hrajete před kolegy a známými. Nesete si ji s sebou přes turniket a skrze posuvné dveře a vaši spolucestující vidí, co jste zač – jestli jste nafoukaní nebo obezřetní, zamilovaní nebo lhostejní, v balíku nebo na podpoře. Pak se ale posadíte a souprava se rozjede, dojede do jedné stanice a potom do další, lidé vystupují a další nastupují. A vaše pečlivě vymodelovaná maska se za kolébatvého houpání vlaku začíná rozpadat. Mysl se zatoulá do říše starostí a snů a vaše superego se rozplyne, nebo spíš podlehne všeobklopující hypnóze, v níž se starosti a sny vytrácejí a šíří se mírumilovné kosmické ticho.

Stává se to každému z nás, jen někomu dříve a jinému později. Někdo ujede dvě stanice. Jiný k tomu potřebuje tři. Osmadesátá ulice. Devětapadesátá ulice. Jednapadesátá ulice.

Grand Central. Jaká je to úleva, těch pár nestřežených minut s rozostřeným pohledem, kdy nacházíme jedinou skutečnou útěchu, kterou nám nabízí izolace od ostatních.

Nezasvěceným musela tato fotografická studie připadat rozkošná. Všichni ti mladí advokáti, začínající bankéři a smělé slečny z lepší společnosti procházející galerií si při pohledu na fotografie určitě pomysleli: *Takový výkon, takové mistrovské dílo. Konečně tváře lidství!*

Avšak na ty z nás, kdo jsme v té době byli mladí, působili lidé na fotografiích jako duchové.

Třicátá léta...

Jaké to bylo vyčerpávající desetiletí.

Když vypukla krize, bylo mi šestnáct, právě dost na to, aby všechny moje sny a očekávání stihl ošálit nenucený půvab dvacátých let. Jako kdyby Amerika odstartovala krizi jenom proto, aby dala Manhattanu lekci.

Po krachu na burze nebyla slyšet těla dopadající na chodník, jen jakési kolektivní zalapání po dechu a poté ticho, které padlo na město jako sníh. Světla pohasla. Kapely odložily nástroje a posluchači tiše zamířili ke dveřím.

Pak se vítr obrátil ze západu na východ a přivál prach přistěhovalců zpátky na Dvačtyřicátou ulici. Valil se v mračnech, snášel se na novinové stánky a lavičky v parcích a halil požehnané i zatracené jako popel v Pompejích. Najednou jsme měli svoje vlastní Joadovy – otrhané a ztrápené, plahočící se zapadlými uličkami kolem ohňů v barelech, kolem barabizen a činžáků, pod oblouky mostů. Pomalu, ale jistě mířili do svých vnitřních Kalifornií, které byly stejně ubohé a beznadějně jako ta skutečná. Bída a bezmoc. Hlad a mizérie. Alespoň do doby, než nás znovu probudila k životu předzvěst války.

Ano, portréty Walkera Evanse z let 1938–1941, pořízené skrytým fotoaparátem, sice ukazovaly lidství, ale jen jeho jeden konkrétní druh – pokořené lidství.

Pár kroků před námi se výstavou kochala mladá žena. Nemohlo jí být víc než dvaadvacet. Vypadalo to, že v ní každá

fotografie probouzí příjemný údiv – jako kdyby stála v portrétní galerii nějakého zámku, kde vypadají všechny tváře majestátně a vzdáleně. Její pleť zářila nedbalou krásou, která mě naplňovala závistí.

Pro mě ty tváře nebyly vzdálené. Zkrotlé výrazy, neopřetované pohledy, to všechno mi bylo až příliš povědomé. Skoro jako když vejdete do vestibulu hotelu v cizím městě, kde se oblečení i chování hostů tak podobá tomu vašemu, že prostě musíte narazit na někoho, koho nechcete potkat.

A to se také jistým způsobem stalo.

—To je Tinker Grey, řekla jsem, zatímco Val mířil k dalšímu obrázku.

Vrátil se ke mně a znovu se zadíval na portrét osmadvaceti-letého, špatně oholeného muže v obnošeném kabátě.

Měl téměř deset kilo podváhu, z tváří se mu prakticky vytratila barva a jeho obličej byl viditelně špinavý. Jeho pohled byl ale jasný a bdělý a s nepatrným úsměvem na rtech se díval přímo před sebe, jako by studoval fotografa. Jako by studoval nás. Zíral přes tři desetiletí, hleděl přes rokli setkání a působil jako zjevení. A vypadal naprosto sám sebou.

—Tinker Grey, matně si vybavoval Val. Myslím, že můj bratr znal nějakého bankéře Greye...

—Ano, řekla jsem. To je on.

Val si teď snímek prohlížel důkladněji, se zdvořilým zájmem, jaký si zaslouhuje vzdálený známý, jehož postihly těžké časy. Určitě ho ale muselo napadnout pár otázek týkajících se toho, jak dobře tohoto muže znám já.

—Pozoruhodné, řekl prostě a lehounce svrástil obočí.

To léto, kdy jsme se s Valem začali vídat, nám bylo něco přes třicet a promeškali jsme jen o trochu víc než deset let dospělého života toho druhého; i tak to ale bylo dost času. Dost času na to, aby se daly vést a nepovést celé životy. Dost času, jak řekl básník, vraždit i tvořit – nebo alespoň mít právo upustit otázku do něčího talíře.

Val ovšem většinu staromódních způsobů nepovažoval za ctnosti, a co se týče tajů mé minulosti i mnohého dalšího, byl v první řadě gentleman.

I tak jsem však udělala ústupek.

—Taky jsem se s ním znala, přiznala jsem. Nějakou dobu patřil k mým přátelům. Naposledy jsem o něm ale slyšela před válkou.

Val se přestal mračit.

Zřejmě ho ukonejšila klamná jednoduchost těchto faktů. Podíval se na fotku blíže a krátce zavrtěl hlavou, a to jak nad tou shodou náhod, tak i nad tím, jak nefér byla hospodářská krize.

—Pozoruhodné, řekl znovu, tentokrát s větším soucitem. Vsunul ruku pod moji a pomalu mě vedl dál.

U dalšího portrétu jsme strávili povinnou minutu. Potom u dalšího a dalšího. Teď už jsem ale obličejů mýjela jako tváře cizích lidí jedoucích na eskalátoru v opačném směru. Sotva jsem je vnímala.

Vidět Tinkerův úsměv...

Po všech těch letech jsem na to nebyla připravená. Vyvedlo mě to z míry.

Možná za to mohla jenom samolibost – ta sladká neopodstatněná samolibost zazobané obyvatelky Manhattanu středního věku –, ale ještě když jsem procházela dveřmi muzea, přísahala bych, že můj život dosáhl dokonalé rovnováhy. Byl to svazek dvou myslí, dvou metropolitních duší zlehka a nevyhnutelně se nachylujících k budoucnosti, jako se narcisy otáčejí ke slunci.

A přesto jsem se přistihla při tom, jak moje myšlenky zabíhají do minulosti. Obracejí se zády k celé té těžce vydobyté dokonalosti současnosti a pátrají po sladké nejistotě dob minulých a po všech tehdejších náhodných setkáních – setkáních, která v daném okamžiku působila tak nahodile a nespoutaně, ale časem se ukázala být osudná.

Ano, mé myšlenky se stočily k Tinkerovi a Eve – ale i k Wallaci Wolcottovi, Dickymu Vanderwhileovi a Anne Grandynové. A k těm otočením kaleidoskopu, která dodala barvu a tvar mé cestě rokem 1938.

Jak jsem tam tak stála po boku svého manžela, uvědomila jsem si, že jsem rozhodnutá nechat si vzpomínky na ten rok pro sebe.

Ne že by některá z nich byla natolik skandální, aby Vala šokovala nebo ohrozila harmonii našeho manželství – právě naopak, kdybych se mu svěřila, pravděpodobně by mě měl ještě raději. Já jsem se o ně ale *nechtěla* podělit. Nechtěla jsem je totiž rozředit.

Ze všeho nejvíc jsem teď toužila být sama, vymanit se z oslepující záře svého vlastního postavení. Chtěla jsem si dát skleničku v hotelovém baru. Nebo ještě lépe, zajet poprvé po kdoví kolik letech taxíkem do Village...

Ano, Tinker na té fotografii vypadal chudě. Vypadal chudě, hladově a bez vyhlídek. Zároveň ovšem působil mladě a energicky; a také podivně živě.

Najednou jsem měla pocit, že mě tváře na stěně sledují. Unavení a osamělí duchové v metru si prohlíželi moji tvář a všímali si těch stop kompromisů, které propůjčují stárnoucím rysům jejich jedinečnou dojemnost.

Pak mě Val překvapil.

—Pojďme pryč, prohlásil.

Zvedla jsem k němu pohled a on se usmál.

—Pojď, vrátíme se sem někdy dopoledne, až tu nebude tak rušno.

—Dobře.

Uprostřed galerie se to hemžilo lidmi, a tak jsme se drželi u zdi a procházeli kolem portrétů. Tváře se mi míhaly před očima jako obličejové vězňů zírajících skrz malé čtvercové otvory v celách s maximální ostrahou. Sledovaly mě pohledem, kterým jako by říkaly: *Kam si myslíš, že jdeš?* A pak mě těsně před východem jedna z nich zastavila.

Na rtech se mi objevil pokřivený úsměv.

—Co se děje? zeptal se Val.

—To je zase on.

Mezi dvěma fotografiemi postarších žen visel druhý Tinkerův portrét. Tinker v kašmírovém kabátě, hladce oholený,

s bezvadným windsorským uzlem vykukujícím z límce košile šité na míru.

Val mě vzal za ruku a dovedl mě přímo před fotografií.

—Myslíš ten samý jako předtím?

—Ano.

—To přece nemůže být on.

Val se vrátil k prvnímu portrétu. Viděla jsem ho, jak na druhé straně místnosti podrobně studuje špinavější ze dvou obličejů a hledá charakteristické rysy. Vrátil se a stoupl si krok od muže v kašmírovém kabátě.

—Neuvěřitelné, prohlásil. Je to ten samý chlapík!

—Prosím, odstupte od exponátu, upozornil nás pracovník ostrahy.

Udělal jsem krok dozadu.

—Kdybych to nevěděl, myslel bych si, že jsou to dva různí muži.

—Ano, máš pravdu, řekla jsem

—No, evidentně se postavil zpátky na nohy!

Najednou měl dobrou náladu. Cesta od otrhaných hadrů ke kašmíru v něm znovu probudila jeho přirozený optimismus.

—Ne, tohle je starší portrét, opravila jsem ho.

—Cože?

—Ten druhý obrázek byl pořízený až po tomhle. Je z roku 1939.

Ukázala jsem na popisek.

—Tenhle je z osmatřicátého.

Nebylo divu, že se Val spletl. Asi každý by tuto fotografii přirozeně zařadil do pozdější doby – a nejen proto, že visela až na konci výstavy. Na portrétu z roku 1938 vypadal Tinker nejen zámožněji, ale také starší. Měl plnější tvář s výrazem pragmatické únavy ze světa, jako kdyby s sebou řetězec úspěchů vlek i pár ošklivých pravd. Oproti tomu fotografie pořízená o rok později vypadala víc jako portrét dvacetiletého chlapce z dob míru, živého, neohroženého a naivního.

Tinkerovo neštěstí Vala uvedlo do rozpaků.

—Aha, řekl. Promiň.

Znovu mě vzal za ruku a zavrtěl nad Tinkerem a zároveň jakoby nad námi všemi hlavou.

—Z boháče žebrákem, pronesl vlídně.

—Ne, odpověděla jsem. Ne tak úplně.

NEW YORK CITY, 1969

ZIMA

Tak dávno, dávno již

Byl poslední večer roku 1937.

Jelikož jsme neměly žádné lepší plány ani vyhlídky, zatahla mě moje spolubydlící Eve do The Hotspot, nočního klubu v Greenwich Village s rádoby trendy názvem, nacházejícím se zhruba metr pod úrovní ulice.

Na první pohled byste nepoznali, že je Silvestr. K vidění nebyly žádné kloboučky ani stuhy, žádné frkačky. V zadní části se na prázdném malém parketu rýsoval jazzový kvartet bez vokalisty a hrál klasické milostné odrhovačky. Saxofonista, truchlivý obr s kůží černou jako motorový olej, zjevně zabloudil v labyrintu jednoho ze svých dlouhých, osamělých sól. Basista, mulat barvy kávy se smetanou s malým uctivým knírkem, se snažil nespěchat na něj. *Bum, bum, bum*, hrál o polovinu pomalejším tempem, než je tlukot srdce.

Nepočtená klientela působila téměř stejně chmurně jako kapela. Nikdo tu nebyl oblečen ve svátečním. Vysedávalo tu několik párů, ale romantika chyběla. Všichni zamilovaní nebo majetní tančili za rohem v Café Society swing. Za dvacet let bude v podobných sklepních klubech vysedávat celý svět a poslouchat asociální sólisty zkoumající svůj vnitřní neklid. Poslední večer roku 1937 jste tu však sledovali kvartet, a to buď z toho důvodu, že jste si nemohli dovolit vidět celý ansámbl, nebo proto, že jste neměli důvod oslavovat příchod nového roku.

Nám to celé připadalo velice uklidňující.

Vlastně jsme ani nerozuměly tomu, co posloucháme, ale tušily jsme, že to má své výhody. Nevzbuzovalo to v nás žádné naděje ani je to nebořilo. Hudba měla zdání rytmu a přemíru upřímnosti. Poskytlo nám to tak akorát dobrý důvod vyrazit z bytu – a podle toho jsme se i zařídily. Obě jsme si vzaly pohodlné boty bez podpatků a jednoduché černé šaty. Všimla jsem si však, že Eve má pod nimi své nejlepší kradené spodní prádlo...

Eve Rossová...

Eve byla jednou z těch podivuhodných krás z amerického Středozápadu.

V New Yorku je přirozené předpokládat, že ty nejpřitažlivější ženy sem přiletěly z Paříže nebo Milána. Ty jsou ale ve skutečnosti v menšině. Mnohem početnější skupina pochází z těch dřívčských států začínajících na písmeno I – z Iowy, Indiany a Illinois. Tyto naivní blondýny, odkojené tou správnou kombinací čerstvého vzduchu, drsné výchovy a nevědomosti, vyrazily do světa z kukuřičných polí jako hvězdná záře, již narostly ruce a nohy. Začátkem jara seskočí každé ráno jedna z nich ze zápraží se sendvičem zabaleným do celofánu, připravená nastoupit do prvního autobusu mířícího na Manhattan – do města, které všechny krásné věci vítá a poměruje, a pokud je okamžitě nepřijme, alespoň je vyzkouší.

Jedna z velkých výhod děvčat ze Středozápadu byla ta, že jste je od sebe nedokázali rozeznat. Bohaté děvče z New Yorku nebo Bostonu šlo vždycky rozlišit od chudého děvčete z New Yorku nebo Bostonu. K tomu ostatně slouží přízvuk a vystupování. Rodilému Newyorčanovi ale všechny dívky ze Středozápadu připadaly na pohled i na poslech stejné. Jistě, děvčata z různých společenských tříd vyrůstala v různých domech a chodila do různých škol, pojil je však dostatek středozápadní pokory, díky níž nám rozsah jejich majetku a výše společenského postavení zůstávaly skryté. Nebo možná tyto rozdíly (v Des Moines tak nápadné) zastínila škála našich socioekonomických vrstev – ona mnohvrstvá ledovcová formace rozpínající se od popelnice v Bowery až ke střešnímu bytu v ráji. Ať tak či onak, *všechny*

nám připadaly jako buranky: nezkažené, s široce otevřenýma očima, bohabojné, ne-li dokonce zcela prosté hříchu.

Eve pocházela z jedné z horních příček ekonomického žebříčku státu Indiana. Jejího otce vozilo do kanceláře firemní auto a ona jedla k snídani sušenky, které jí ze spíže nosila černoška jménem Sadie. Chodila na dvouletou vyšší dívčí školu a strávila jedno léto ve Švýcarsku, kde předstírala studium francouzštiny. Pokud jste ale vešli do baru a viděli ji poprvé, nepoznali byste, jestli je to zlatokopka krmená kukuřicí, nebo milionářka, která vyrazila za zábavou. S jistotou byste dokázali říct jen to, že je skutečně krásná. A díky tomu bylo mnohem snadnější ji poznat.

Byla bezpochyby přírodní blondýna. Vlasy po ramena, které měly v létě barvu písku, jí na podzim zezlátly jakoby v souladu s pšeničnými poli tam u nich doma. Měla jemné rysy, modré oči a maličké dolíčky, tak dokonalé, jako kdyby měla uprostřed tváří zevnitř připevněné ocelové lanko, které se napne pokaždé, když se usměje. Měřila sice jen sto šedesát pět centimetrů, ale uměla tancovat na pěticentimetrových podpatcích – a uměla je odkopnout, jakmile vám dosedla na klín.

Ke cti jí sloužilo, že se v New Yorku dokázala uchytit. Přijela sem v roce 1936 a měla s sebou dost tatínkových peněz, aby si mohla dovolit samostatný pokoj v penzionu paní Martingaleové, a také dost jeho vlivu, aby dostala práci jako marketingová asistentka u nakladatelství Pembroke Press – propagovala tam všechny ty knihy, jimž se ve škole tak vytrvale vyhýbala.

Když druhý večer po svém nastěhování do penzionu usedala ke stolu, převrhla talíř a všechny její špagety skončily v mém klíně. Paní Martingaleová prohlásila, že skvrnu bude nejlepší polít bílým vínem, načež nám z kuchyně přinesla láhev vína Chablis, které používala na vaření, a poslala nás do koupelny. Sukni jsme trochu pokropily a zbytek vína jsme vypily vsedě na podlaze se zády opřenými o dveře.

Jakmile dostala Eve první výplatu, vzdala se svého samostatného pokoje a přestala si nechávat proplácet šeky z otcova účtu. Ten jí po pár měsících soběstačnosti poslal obálku s padesáti desetidolarovými bankovkami a milým vzkazem, jak je na ni

hrdý. Peníze poslala zpátky, jako by byly nakažené tuberkulózou.

—Jsem ochotná skončit kdekoliv, jenom ne pod něčím palcem, nechala se slyšet.

A tak jsme společně hospodařily. Snídani v penzionu jsme snědly do posledního drobečku a během oběda hladověly. Oblečení jsme si půjčovaly s děvčaty na patře. Navzájem jsme si stříhaly vlasy. V pátek večer jsme se nechávaly zvat na skleničku od chlapců, s nimiž jsme neměly v úmyslu se líbat, a výměnou za večeři jsme políbily pár těch, které jsme neměly v úmyslu políbit podruhé. Během deštivých střed, kdy se to v obchodě Henriho Bendela hemžilo manželkami majetných mužů, si Eve občas oblékla svoji nejlepší sukni a sako, vyjela výtahem do druhého patra a nacpala si do kalhotek hedvábné punčochy. A když jsme se zpozdíly s nájmem, Eve přispěla svým dílem: Stála u dveří paní Martingaleové a ronila sladké slzy Velkých jezer.

Tehdy na Silvestra jsme si nejdřív naplánovaly, jak si co nejdéle vystačit s našimi třemi dolary. Neměly jsme v úmyslu nechat se vyrušovat muži. Během roku 1937 jich svou šanci dostalo víc než dost a nechtěly jsme poslední hodiny toho roku promrhát s opozdilci. Náš plán byl usadit se v tomhle mizerném baru, kde brali hudbu dost vážně na to, aby nechali dvě pohledné dívky na pokoji, a kde měli dost levný gin, aby si každá z nás mohla dát jedno martini za hodinu. Chystaly jsme se kouřit trochu víc, než se ve vybrané společnosti slušelo. A po nijak zvlášť slavnostní půlnoci jsme měly v plánu zajít do ukrajinské restaurace na Druhé avenue, kde v noci podávali kávu, vajíčka a toast za patnáct centů.

Jenže chvilku po půl desáté jsme vypily gin naplánovaný na jedenáctou. A v deset jsme propily vejce a toast. Měly jsme dohromady čtyři pětáky a ani sousto k jídlu. Nastal čas začít improvizovat.

Eve pilně házela očkem po basistovi. Byl to její koníček. Ráda během vystoupení mrkala na muzikanty a mezi sety je pak požádala o cigaretu. Basista byl zvláštním způsobem atraktivní,

stejně jako většina Kreolců, nechal se ovšem natolik unášet vlastní hudbou, že měl oči jenom pro plechový strop. K upoutání jeho pozornosti by Eve pomohl snad jen boží zázrak. Snažila jsem se ji přesvědčit, aby to zkusila na barmana, ale nebyla s ní řeč. Právě si zapálila cigaretu a sirku odhodila přes rameno pro štěstí. Pomyslela jsem si, že si brzy budeme muset najít nějakého samaritána, jinak budeme taky zírat na plechový strop.

A tehdy vešel do klubu.

Eve ho uviděla první. Zrovna když se otočila zády k pódiu, aby mi něco řekla, ho zahlédla přes moje rameno. Kopla mě do holeně a kývla jeho směrem. Otočila jsem se na židli.

Vypadal úžasně. Vysoký sto osmdesát centimetrů, ve smokingu s kabátem přehozeným přes předloktí, hnědé vlasy, oči v barvě královské modři a na tvářích lehký ruměnc v tvaru hvězd. Živě jste si dokázali představit jeho předka u kormidla lodi *Mayflower* – radostně hledícího na horizont s vlasy lehce zvlněnými od slaného mořského vzduchu.

—Toho si zamlouvám, prohlásila Eve.

U dveří počkal, až se jeho oči přizpůsobí pološeru, a pak pohledem přelétl místnost. Bylo jasné, že se tu má s někým sejít, a jeho výraz prozrazoval mírné zklamání, když zjistil, že tu ten dotyčný není. Posadil se k vedlejšímu stolu, ještě jednou se rozhlédl a pak jedním pohybem mávl na servírku a zároveň si přehodil kabát přes opěradlo židle.

Byl to krásný kabát. Kašmír připomínal velbloudí srst, jen byl trochu světlejší, asi jako basistova kůže. Byl bez poskvrnky, jako by s ním přišel rovnou od krejčího. Musel stát tak pět set dolarů. Možná víc. Eve z něj nemohla spustit oči.

Servírka k němu přišla jako kočka k pohovce. Na okamžik jsem si myslela, že nahrbí hřbet a vyzkouší si drápy na jeho košili. Když si objednával, trochu couvla a ohnula se v pase, aby jí viděl do výstřihu blůzy. Nevypadal, že by si toho všiml.

Přátelským a zároveň zdvořilým tónem a s větší úctou, než by si servírka zasloužila, požádal o sklenku skotské. Pak se opřel a začal studovat okolí. Když pohledem přejížděl od baru ke kapele, koutkem oka si všiml Eve. Pořád zírala na kabát. Začervenal se. Byl tak zaujatý rozhlížením po místnosti a máváním

na servírku, že si neuvědomil, že židle s jeho kabátem patří k našemu stolu.

—Omlouvám se, řekl. Jsem to ale nezdrovák.

Vstal a sáhl po kabátu.

—Ne, ne, v pořádku, odpověděly jsme. Nikdo tu nesedí, nevadí nám tu.

Zarazil se.

—Jste si jisté?

—Jisté, jako že jsou v moři ryby, řekla Eve.

Servírka přinesla skotskou. Když se obracela k odchodu, poprosil ji, aby chvíli počkala, a nabídl se, že nám koupí pití – poslední drink ve starém roce, jak to podal.

Bylo nám jasné, že tenhle chlapík je stejně drahý, kvalitní a čistý jako jeho kabát. V jeho chování byla znát určitá sebejistota, takový ten demokratický zájem o okolí a předpoklad přátelského přístupu, jaké vídáte jen u mladých mužů vychovaných ve společnosti zvyklé na peníze a vybrané chování. Někoho takového ani nenapadlo, že by mohl být v novém prostředí nevítaný – a následkem toho také většinou nebyl.

Když osamělý muž koupí dvěma pohledným dívkám pití, očekávali byste, že zapřede rozhovor, ať už čeká na kohokoliv. Náš elegantně oblečený samaritán to ovšem neudělal. S přátelským kývnutím pozvedl sklenku naším směrem a pak obrátil pozornost ke své whiskey a ke kapele.

Po dvou písničkách se Eve začala ošívát. Neustále po něm pokukovala a čekala, až něco řekne. Cokoliv. Jednou se střetli pohledem a on se zdvořile usmál. Věděla jsem, že až píseň dohraje, začne konverzaci sama, i kdyby mu kvůli tomu měla vylít do klína svůj gin. Nedostala k tomu ovšem šanci.

Píseň skončila a saxofonista poprvé za celou hodinu promluvil. Hluboce posazeným hlasem hodným kazatele se pustil do dlouhého úvodu dalšího čísla. Šlo o novou skladbu věnovanou klavíristovi z Tin Pan Alley jménem Silver Tooth Hawkins, který zemřel ve věku třiceti dvou let. Mělo to něco společného s Afrikou. Jmenovala se „Tincannibal“.

Nohou s pevně připnutými psími dečkami vybubnoval rytmus a bubeník ho po něm zopakoval. Poté se přidali basista a klavírista. Saxofonista naslouchal svým spoluhráčům a pokyvoval hlavou do rytmu. Poté se s lehkostí připojil s živou melodií, která jako by poklusávala v ohradě hudebního tempa. Po chvíli začal říčet, jako by se vyděsil, a v mžiku přešel k improvizovanému sólu.

Náš soused se tvářil jako turista, jemuž strážník popisuje cestu. Náhodou jsme se střetli pohledem a on na mě udělal zmatený obličej. Rozesmála jsem se a on také.

—Je v tom nějaká melodie? zeptal se.

Přisunula jsem židli trochu blíž, jako bych ho dobře neslyšela. Naklonila jsem se o pět stupňů méně než servírka.

—Cože?

—Zajímalo mě, jestli to má nějakou melodii.

—Šla si jenom zakouřit, hned bude zpátky. Něco mi ale říká, že jste sem nepřišel kvůli hudbě.

—To je to na mě tak vidět? zeptal se a rozpačitě se usmál. Hledám svého bratra. To on je jazzový fanoušek.

Přes celý stůl jsem slyšela, jak Eve třepotá řasami. Kašmírový kabát a silvestrovské rande se sourozencem. Co víc potřebuje děvče vědět?

—Nechtěl byste se k nám během toho čekání přidat? navrhla.

—Ach, nechci být vtíravý.

(Tohle slovo jsme neslychaly každý den.)

—Vůbec nejste *vtíravý*, opravila ho Eve.

Udělalí jsme mu místo u stolu a on si přisunul židli.

—Theodore Grey.

—Theodore! vykřikla Eve. Dokonce i Roosevelt si říkal Teddy.

Theodore se zasmál.

—Přátelé mi říkají Tinker.

To se dalo čekat. Bohatí Američané anglosaského původu své děti rádi pojmenovávali podle názvů starých řemesel. Tinker jako dráteník. Cooper jako bednář. Smithy jako kovář. Možná si tím chtěli připomenout slávu Nové Anglie 17. století – řemesla,

díky nimž byli v očích Páně silní, pokorní a ctnostní. Nebo tím možná jen chtěli zdvořile zlehčit své předurčení mít všechno, co si zamanou.

—Já jsem Evelyn Rossová, vybalila na něj Eve plnou verzi svého jména. A tohle je Katey Kontentová.

—Katey Kontentová! Páni. Takové jméno vám musí nosit štěstí.

—Ani zdaleka.

Tinker s přátelským úsměvem pozvedl sklenku.

—Tak na rok 1938.

Tinkerův bratr se neukázal. Což nám hrálo do karet, protože kolem jedenácté Tinker mávl na servírku a objednal láhev šampusu.

Šampaňské tu nevedeme, pane, odpověděla o poznání chladněji teď, když seděl u našeho stolu.

A tak si s námi dal gin.

Eve byla ve skvělé formě. Vyprávěla historky o dvou děvčatech od nich ze školy, která spolu soupeřila o titul školní královny, stejně jako Vanderbilt soupeřil s Rockefellerem o to, kdo z nich bude nejbohatším mužem světa. Večer před slavnostním plesem vypustila jedna z dívek v domě té druhé skunka. Její soupeřka jí na oplátku v den jejích sladkých šestnáctých narozenin vyklopila na trávník před domem hnůj. Zlatým hřebem byla nedělní soutěž ve škubání vlasů mezi jejich matkami na schodech kostela Panny Marie. Otec O'Connor se neprozřetelně snažil zasáhnout a vyslechl si pořádné kázání.

Tinker se smál tak nahlas, jako by to už hodně dlouhou dobu nedělal. Rozzářily se mu všechny ty Bohem dané rysy – úsměv, oči i růžové tváře.

—A co vy, Katey? zeptal se, když popadl dech. Odkud jste vy?

—Katey vyrostla v Brooklynu, odpověděla za mě Eve – jako by na tom bylo něco k chlubení.

—Vážně? Jaké to tam bylo?

—No, neměli jsme školní královnu.

—Ty bys na školní slavnost stejně nešla, i kdybyste nějakou měli, prohlásila Eve.

Pak se k Tinkerovi důvěrně naklonila.

—Katey je ta nejvíc sexy knihomolka, jakou v životě potkáte. Kdybyste dal na hromadu všechny knížky, co kdy přečetla, mohl byste vyšplhat až k Mléčné dráze.

—K Mléčné dráze!

—Možná až na Měsíc, uznala jsem.

Eve Tinkerovi nabídla cigaretu a on odmítl. V okamžiku, kdy se její cigareta dotkla rtů, však už měl v ruce připravený zapalovač. Byl celý ze zlata a měl na sobě vyryté iniciály svého majitele.

Eva zaklonila hlavu, našpulila rty a vyfoukla ke stropu proužek kouře.

—A co byste nám o sobě mohl říct vy, Theodore?

—No, myslím, že kdybyste dala dohromady knihy, které jsem přečetl, dostala byste se leda tak do taxíku.

—Ne, řekla Eve. Myslím něco *o vás*.

Tinker mlžil, jak to bylo pro elitu typické: Pochází z *Massachusetts*, chodil na *vysokou v Providence* a pracuje v *malé firmě na Wall Street* – což znamenalo, že se narodil v Back Bay, chodil na Brownovu univerzitu a teď pracuje v bance, kterou založil jeho dědeček. Podobné neurčité odpovědi byly obvykle tak průhledně falešné, až to bylo protivné. Tinker ale působil, jako by se upřímně bál, že by stín titulu z Ivy League mohl zkazit všechnu zábavu. Zakončil to tím, že bydlí v *horní části města*.

—Kde v horní části? zeptala se Eve „nevinně“.

—Dva jedenáct Central Park West, řekl s lehkými rozpaky.

Dva jedenáct Central Park West! Beresford. Dvacet dva pater bytů s terasami.

Eve mě pod stolem znovu kopl, ale měla dost rozumu na to, aby změnila téma. Zeptala se ho na bratra. Jaký je? Je starší, nebo mladší? Menší, vyšší?

Henry Grey byl starší a menší, živil se jako malíř a bydlel ve West Village. Když se Eve zeptala, jaké slovo ho nejlíp vystihuje, Tinker se po chvilce přemýšlení rozhodl pro výraz *neoblomný* – protože prý vždycky věděl, kým je a co chce dělat.

—To musí být vyčerpávající, řekla jsem.

Tinker se zasmál.

—Asi ano, že?

—A možná trochu nudné? dodala Eve.

—Ne, nudný rozhodně není.

—Inu, my zůstaneme u lámání.

V jednu chvíli se Tinker omluvil. Uběhlo pět minut, pak deset. Začaly jsme být nervózní. Nevypadal jako typ, co by nás tu nechal trčet s nezaplaceným účtem, ovšem čtvrt hodiny na toaletě bylo dlouho i na děvče. Když už jsme začínaly panikařit, vrátil se. Tváře měl zarudlé a z látky smokingu se mu vypařoval chladný vzduch silvestrovského New Yorku. V ruce držel láhev šampaňského a culil se jako záškolák svírající rybu za ocas.

—Úspěch!

Vystřelil zátku ke stropu a přitáhl nesouhlasné pohledy všech kromě basisty, který se zpod knírku zazubil, kývl na nás a zahrál nám *bum bum bum!*

Tinker nám do prázdných sklenic nalil šampaňské.

—Musíme si dát nějaká předsevzetí!

—Předsevzetí tu nevedeme, pane.

—Mám lepší nápad, řekla Eve. Co třeba dát si nějaká navzájem?

—Výtečně, souhlasil Tinker. Já začnu. Vy dvě byste v roce 1938...

Prohlédl si nás od hlavy k patě.

—Měly být míň nesmělé.

Obě jsme se rozesmály.

—Fajn, řekl Tinker, jste na řadě.

Eve odpověděla bez zaváhání.

—Měl byste vybočit ze zajetých kolejí.

Zvedla obočí a přimhouřila oči, jako by ho vyzývala. Na moment to vypadalo, že ho vyvedla z míry. Evidentně zahrála na správnou strunu. Pomalu přikývl a usmál se.

—Jaké to skvělé přání, řekl, přát někomu jinému.

S blížící se půlnocí se z ulice začaly ozývat rozjařené hlasy a troubení aut a my jsme se k nim rozhodli přidat. Tinker zaplatil zbrusu novými bankovkami a nechal štědré spropitné. Eve popadla jeho šálu a omotala si ji kolem hlavy jako turban. Pak jsme se propletli mezi stoly a vyšli do noci.

Venku pořád sněžilo.

S Eve jsme se do Tinkera zavěsily každá z jedné strany. Přitiskly jsme se mu k ramenou, jako bychom se u něj chtěly zahřát, a vedly ho po Wawerly do samého středu veselí na Washington Square. Když jsme míjeli jednu stylovou restauraci, vyšly z ní dva páry středního věku a nastoupily do čekajícího auta. Jakmile odjely, portýr si všiml Tinkera.

—Ještě jednou díky, pane Greyi, řekl mu.

Tak tady byl náš štědře odměněný zdroj šampaňského.

—Já děkuji *vám*, Paule, odvětil Tinker.

—Šťastný nový rok, Paule, popřála mu Eve.

—Vám také, madam.

Sněhem poprášené Washington Square vypadalo překrásně. Tenká vrstva sněhu pokrývala každý strom a každou bránu. Kdysi honosná sídla, která dnes v letních dnech v bídě klopila pohled, se pro tuto chvíli ponořila do sentimentálních vzpomínek. V okně ve druhém patře domu číslo 25 byly roztažené závěsy a ven s plachou závistí vyhlížel duch Edith Whartonové. Laskavá, vnímavá a postrádající ženskost sledovala nás tři přicházet a říkala si, kdypak ta láska, kterou si tak živě představovala, posbírá odvalu a zaklepe jí na dveře. Kdypak přijde nevhod, nenechá se odbýt, prosmýkne se kolem majordoma, vyběhne po puritánském schodišti a naléhavě zavolá její jméno?

Obávám se, že nikdy.

Jak jsme se přiblížili k centru parku, veselí u fontány začalo nabývat konkrétních obrysů. Shromáždil se tu dav studentů oslavujících nový rok s ragtimovou kapelou hrající za poloviční cenu. Všichni chlápci byli ve smokingu nebo ve fraku, jen čtyři prváci na sobě měli kaštanově hnědé svetry ozdobené řeckými písmeny. Prodírali se davem a dolévali sklenky. Mladá, nalehko oblečená žena předstírala, že diriguje kapelu, která buď z lhostejnosti, nebo z nezkušenosti hrála pořád dokola jednu a tu samou píseň.

Hudebníky najednou umlčel mladý muž s kormidelnickým megafonem v ruce, jenž vyskočil na lavičku. Vypadal sebejistě jako uvaděč v cirkusu pro aristokraty.

—Dámy a pánové, konec roku je téměř tu, oznámil.

Mávnutím dal znamení komusi ze své kohorty a na lavičku vedle něj byl vyzvednut starší muž v šedivém hávu. Měl vatový plnovous jako Mojžíš z dramatického kroužku, v ruce držel kosu z lepenky a trochu vrávorál.

Uvaděč rozvinul svitek dlouhý až na zem a začal starocha kárát za prohřešky roku 1937: *Recese... Hindenburg... Lincolnův tunel!* Potom zvedl megafon a přivolał rok 1938. Zpoza křoví vylezl otlý člen univerzitního bratrstva, který měl na sobě jen dětskou plenku. Vyšplhal se na lavičku a za všeobecného veselí se pokoušel zatnout svaly. V tom samém okamžiku se starému muži uvolnil plnovous zaháknutý za uchem a pod ním bylo vidět, že je vyzáblý a neoholený. Nejspíš šlo o pobudu, jehož studenti vylákali pod příslibem peněz nebo vína z nějaké uličky. Ať už však bylo lákadlem cokoliv, jeho účinek musel vyprchat, protože chlapík se najednou začal rozhlížet kolem sebe jako tulák v rukou členů výboru bdělosti.

Uvaděč začal s elánem obchodního cestujícího ukazovat na různé části postavy Nového roku a podrobně popisovat jeho vylepšení: pružné zavěšení, modernizovaný podvozek, vyšší výkon.

—Pojďte, popohnala nás Eve a se smíchem vykročila kupředu. Tinker nevypadal, že by se té zábavy chtěl účastnit.

Vytáhla jsem z kapsy kabátu krabičku cigaret a on se vytasil se zapalovačem.

Udělal krok směrem ke mně a rameny mě chránil před větrem.

Vyfoukla jsem tenký proužek kouře a Tinker se podíval nahoru na sněhové vločky, snášejíci se pomalu dolů ve světle pouličních lamp. Pak se otočil zpátky k vřavě a téměř truchlivě si prohlédl shromáždění.

—Nevím, koho litujete víc, řekla jsem. Jestli Starý, nebo Nový rok.

Zlehka se usmál.

—To jsou moje jediné možnosti?

Vtom jednoho z oslavujících na okraji davu trefila do zad sněhová koule. Když se on a další dva z bratrstva otočili, jeden z nich dostal zásah do nažehlené košile.

Ohlédli jsme se a zjistili, že útok vedl zpoza bezpečí lavičky chlapec, jemuž nemohlo být víc než deset let. Zabalený do čtyř vrstev oblečení vypadal jako třídní tlouštík. Po jeho pravé i levé ruce stály pyramidy sněhových koulí, jež mu sahaly až do pasu. Výrobou munice musel strávit celý den – jako někdo, kdo se přímo z úst Paula Reverea doslechl o příchodu červenokabátníků.

Tři studenti ohromeně zírali s otevřenou pusou. Prcek využil jejich zpomalených reakcí a rychle za sebou vypálil další tři dobře mířené střely.

–Chyťte toho spratka, přikázal jeden z nich bez náznaku humoru.

Tři z nich začali ze sněhu na dlažebních kostkách dělat koule a opětovat palbu.

Vytáhla jsem další cigaretu a připravila se na dobrou podívanou, ale moje pozornost se stočila opačným směrem k poněkud překvapivému vývoji událostí. Na lavičce vedle opilce začal Nový rok v plenkách zpívat bezchybným falzetem píseň o starých časech „Auld Lang Syne“. Jeho hlas, čistý a procítěný, nehmotný jako nářek hoboje klouzající po hladině jezera, naplnil noc tajuplnou krásou. Nepřidat se, když někdo zpívá „Auld Lang Syne“, je téměř nemyslitelné, ale jeho vystoupení bylo jako z jiného světa, a tak se nikdo neodvážil ani pípnout.

Když s ohromující procítěností dozpíval poslední refrén, nastala chvíle ticha a po ní vypuklo veselí. Uvaděč položil tenorovi ruku na rameno, čímž dal najevo uznání za dobře odvedenou práci. Potom vytáhl hodinky a zvedl ruku, aby si sjednal klid.

–Dobře, všichni. Dobře. Teď ticho. Připravení?... Deset! Devět! Osm!

Z prostředka davu na nás vzrušeně mávala Eve.

Otočila jsem se a chtěla vzít Tinkera pod paží – jenže byl pryč.

Cestičky v parku po mé levici byly prázdné a napravo mójela pouliční lampu osamělá silueta, malá a podsaditá. Otočila jsem se zpátky směrem k Waverly – a právě tam jsem ho uviděla. Hrbil se za lavičkou po boku toho malého kluka a pomáhal mu odrazet útok bratrstva. Chlapec vypadal díky nečekané posile

odhodlaně jako nikdy. A Tinker měl na tváři úsměv, který by dokázal rozsvítit každé světlo na severním pólu.

S Eve jsme dorazily domů až těsně před druhou ráno. Penzion se běžně zamykal o půlnoci, ale díky svátkům jsme měly večerku později. Této svobody řádně využilo jen pár děvчат. Obývací jsme našly prázdný a pustý. Ležely tu hrstky konfet a na všech stolcích stály nedopité sklenky jablečného vína. Vyměnily jsme si s Eve samolibé pohledy a šly do svého pokoje.

Mlčely jsme a nechávaly kolem sebe doznívat auru štěstí. Eve si přetáhla šaty přes hlavu a odešla do koupelny. Měly jsme společnou postel a Eve měla ve zvyku ji vždycky odestlat jako v hotelu. I když mi ta zbytečná malá příprava připadala bláznivá, pro jednu jsem to pro ni udělala. Pak jsem z prádelníku vytáhla pouzdro na doutníky, abych si do něj uložila ušetřené pětáčky, jak mě to kdysi učili.

Když jsem však sáhla do kapsy kabátu pro peněženku, nahmatala jsem něco těžkého a hladkého. Trochu zmatená jsem tu věc vytáhla a zjistila, že je to Tinkerův zapalovač. Pak jsem si vzpomněla, jak jsem mu ho v Evině stylu při zapalování druhé cigarety vzala z ruky. Bylo to zhruba v okamžiku, kdy začal Nový rok zpívat.

Sedla jsem si do otcova okrově hnědého křesla – jediného kusu nábytku, který jsem vlastnila. Odklopila jsem víčko zapalovače a zakřesala. Vyskočil plamínek, zatřepotal se, a když jsem víčko opět zaklapla, nechal za sebou vůni petroleje.

Zapalovač vážil tak akorát a byl hladký a opotřebovaný, s povrchem ohlazeným tisícem gentlemanských gest. A Tinkerovy iniciály vyryté písmem Tiffany na něm byly vyhotovené tak precizně, že jste bříškem palce mohli neomylně přejíždět po nožičkách písmen. Nebyl tam ale jenom jeho monogram. Pod iniciálami byla amatérským stylem klenotníka z obchodu se smíšeným zbožím vyrytá nějaká poznámka. Stálo tam:

T G R
1910 –?

Slunce, měsíc a hvězdy

Druhý den ráno jsme Tinkerovi nechaly v Beresfordu u vrát-
ného nepodepsaný vzkaz:

*Pokud chcete svůj zapalovač ještě někdy vidět živý,
buďte v 18:42 na rohu 34. ulice a Třetí avenue. A přijďte sám.*

Pravděpodobnost, že se ukáže, jsem tipovala na padesát pro-
cent. Eve na sto deset. Když vystupoval z taxíku, čekaly jsme
v trenčkotech ve stínu nadzemky. On měl na sobě riflovou košili
a kabát z ovčí kůže.

- Ruce vzhůru, kámo, vybafla jsem a on poslechl.
- Jak to jde s těmi zajetými kolejemi? připomněla mu Eve.
- No, vzbudil jsem se jako obvykle. A po obvyklém squashi
jsem si dal obvyklý oběd...
- Většina lidí to vydrží aspoň do druhého týdne v roce.
- Možná mám pomalý rozjezd?
- Možná potřebujete pomoc.
- Ach, to rozhodně potřebuju.

Zavázaly jsme mu oči modrým šátkem a vedly ho na západ.
Nezkazil legraci a nenatáhl ruce jako někdo, kdo právě oslepl.
Podvolil se a my jsme ho navigovaly skrze davy lidí.

Zase začalo sněžit. Velké vločky se pomalu snášely k zemi
a občas se nám usadily ve vlasech.

—Sněží? zeptal se.

—Žádné otázky.

Přešli jsme Park avenue, Madison, Pátou. Ostatní Newyorčané nás míjeli s navykou lhostejností. Když jsme přešli Šestou avenue, uviděly jsme s Eve šest metrů vysokou markýzu kina Capitol zářící nad Čtyřiatřicátou ulicí. Vypadalo to, jako kdyby fasádu budovy prorazila příď zaoceánského parníku. Ven do zimy právě vycházeli návštěvníci odpoledního představení. Byli veselí a uvolnění a vyzařovalo z nich cosi z té unavené samolibosti typické pro první večer v roce. Tinker zaslechl jejich hlasy.

—Kam jdeme, děvčata?

—Ticho, napomenuly jsme ho a zašly do vedlejší uličky.

Mezi plechovkami od tabáku cupitaly velké šedivé krysy, které se bály sněhu. Nad našimi hlavami šplhala po stranách budov do výšky požární schodiště a připomínala přitom pavouky. Jediné světlo vycházelo z malé červené lampy nad nouzovým východem z kina. Minuli jsme ho a zaujali pozici za popelnicí.

Rozvázala jsem Tinkerovi oči a přiložila si prst na rty.

Eve si sáhla za blůzku a vytáhla starou černou podprsenku. Zářivě se usmála a mrkla na nás. Pak zmizela v uličce, kde ve vzduchu visel výsuvný žebřík požárního schodiště. Stoupla si na špičky a zahákla podprsenku za spodní příčku.

Vrátila se a čekali jsme.

18:50.

19:00.

19:10.

Nouzový východ se se skřípěním otevřel.

Ven vyšel uvaděč středního věku v červené uniformě, prchající před představením, které viděl už tisíckrát. Na sněhu vypadal jako dřevěný vojáček z *Louškáčka*, jenž ztratil svůj klobouk. Když pouštěl dveře, vsunul do mezery program, aby se nezačly úplně. Na falešných náramenících se mu usazoval sních padající skrz požární schodiště. Opřel se o dveře, vytáhl zpoza ucha cigaretu, zapálil si ji a s úsměvem dobře živeného filozofa vyfoukl dým.

Trvalo mu tři potáhnutí, než si podprsenky všiml. Pár okamžiků si ji z bezpečné vzdálenosti prohlížel a pak típl cigaretu o zed'. Přiblížil se k podprsence a naklonil hlavu na stranu, jako by si chtěl přečíst nápis na cedulce. Rozhlédl se napravo a nalevo. Opatrně prádlo sundal a podržel ho roztažené v dlaních. Potom si ho přitiskl na tvář.

Proklouzli jsme dovnitř a vrátili program zpátky do dveří.

S Eve jsme se jako obvykle sehnuly a prošly pod plátnem. Vedly jsme Tinkera k uličce na opačné straně a za námi se míhal týdeník: Z vozů bez střechy střídavě mávali Roosevelt a Hitler. Vyšli jsme ven do lobby, nahoru po schodech a zpátky dovnitř dveřmi na balkon. Potmě jsme vystoupali do nejvyšší řady.

Já a Tinker jsme se rozjihňali.

—Ššš, napomenula nás Eve.

Když jsme vcházeli na balkon, Tinker podržel dveře a Eve šla napřed. Seděla tudíž na jedné straně, já uprostřed a Tinker na druhé straně. Střetly jsme se pohledem a ona se na mě popuzeně ušklíbla, jako kdybych to tak plánovala.

—Děláte to často? zašeptal Tinker.

—Kdykoliv to jde, odpověděla Eve.

—Ššš! řekl někdo cizí důrazně, když plátno potemnělo.

Po celém kině se jako světlušky mihotaly plamínky zapalovačů. Pak se plátno rozzářilo a představení začalo.

Promítali *Kobylkáře* od bratří Marxů. Jak u nich bylo zvykem, nejdřív se objevily škrobené, uhlazené postavy navozující zdání slušnosti, což obecenstvo zdvořile strpělo. Při nástupu Groucha se ovšem diváci v sedadlech napřímili a začali tleskat – jako by to byl shakespearovský gigant vracející se na jeviště po předčasném odchodu na odpočinek.

Během promítání prvního kotouče jsem vytáhla krabičku žvýkacích bonbonů a Eve otevřela láhev žitné. Když přišla s bonbony řada na Tinkera, musely jsme před ním zachrastit krabičkou, aby odtrhl oči od plátna.

Láhev oběhla jedno kolo a pak druhé. Poté, co jsme ji dopili, přispěl Tinker svým dílem – stříbrnou placatkou v koženém pouzdře.